

Klavírista Tomáš Víšek probouzí nástroje českých skladatelů

Váš repertoár je velice široký a jste znám promyšlenou dramaturgií vašich koncertů. Jaké období je vám ale přeci jen nejbližší?

Nejradši ze všeho mám romantiku, jak světovou, tak českou. A u té české bych ještě spíš řekl, že klavírní lyriku, která vznikla počátkem 20. století. Jsou to úžasné věci, ale přitom se nedá říct, že by šlo o modernu. Doufám, že během let jsem se vyvlékl právě z této škatulky „moderny“, do které mne šoupli docela prozaicky dřívě, kdy byla nouze o vystoupení a hrál jsem ji zejména proto, abych neztratil kontakt s pódiumem.

Nyní je u mne dominantní právě ta romantika, ale taky Bach, samozřejmě klasičtější a jako koření právě i ta moderna.

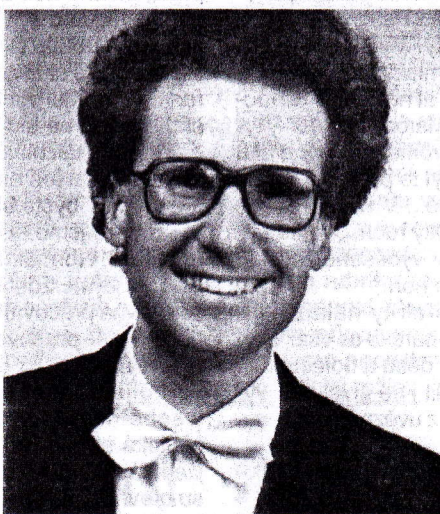
Ale vy rád zabrousíte třeba i do jazzu, což jste dokázal nedávno krásnou nahrávkou na originální Ježkův klavír v Modrém pokoji v Praze, v Kaprově ulici, kde Ježek bydlel. Obsahovala jak skladby napsané pro Osvobozené divadlo, tedy jazzové, ale i několik Ježkových skladeb z oboru vážné hudby, které nejsou zrovna příliš v našem povědomí a přitom jsou velmi zajímavé a krásné. Některé z nich jste nahrál dokonce v české premiéře.

Ano, já to dělám moc rád, že spojuji sféry jazzovou a nejazzovou, nebo na koncertech hraju společně věci známé se skladbami neznámými, které jsou často neméně krásné, ale třeba zatím vůbec nikde nevyšly nebo nebyly hrány. To je pro mne docela typické, tyto kontrasty. Protože když uděláte koncert pouze ze samé neznámé nebo jen ze soudobé hudby, pak vám lidi nepřijdou nebo je to nezaujme.

Přesto, že jste již mluvil o romantismu, se zeptám - jací jsou tedy vaši největší skladatelští favorité?

Chopin, Brahms, Liszt, Grieg, ale i Mozart, Šostakovič, Beethoven, Schumann, těžko říct.

Z českých Smetana, Dvořák (tomu jsem dokonce dokončil dvě skladby, které jsem pak nahrál. Tak moc se mi líbily, že jsem si řekl, že si to troufnu, že to stojí za to, aby se vůbec mohly hrát) a doslova životním autorem je Suk – kdysi mne skutečně vra-

cel do života. Zbožňuji Nováka, nikdo nehraje Bendla, málo se hraje Tomášek nebo některé věci od Fibicha, náročné na rozpětí ruky...

Hodně jsem se věnoval židovským autorům, například Schulhoffovi, Ullmannovi, Kleinovi, Reinerovi. V příštím roce mne čekají krásné skladby J. Doubravy a E. F. Buriana.

Jsem také rád, že Suka, Ježka a častěji i Fibicha mi bylo dopřáno zvětšit na jejich autorský klavír.

Zajímalo by mne, jak se na takový originální nástroj nahrává a jak probíhalo třeba to konkrétní nahrávání v Ježkově Modrém pokoji...

Je to vždy dobrodružství. Autorský nástroj zkrátka nemůžete stěhovat někam do studia, to by jej nenávratně poškodilo, takže to musíte nahrát přímo na místě, v tomto případě v centru Prahy, v Kaprově ulici, v bývalém Ježkově bytě. To pak musíte brát ohledy na sousedy, protože v tom domě se stále bydlí, musíte dávat pozor na hluky z ulice či ze dvora. Třeba když pršelo, nemohli jsme točit, protože déšť bubnoval na parapet. Ale hlavně: každý takový nástroj se musí nejprve odborně restaurovat, a přitom vyvstává dilema, nakolik se třeba mohou nahradit původní součásti, které dosloužily, novými, aby nástroj zůstal ještě původní a zároveň aby obstojně hrál...

Pak je tu také nutnost zajistit prostor, to znamená domluvit se s vlastníkem, a to je všechno velice náročné časově i finančně. A protože vždy miluju tu kombinaci známého a neznámého, pak se taky musím ponořit do archivu, něco, co třeba dosud nevyšlo tiskem, si opsat z rukopisů. Nakonec se na několik dní před natáčením musím zavřít s tím klavírem do soukromí a sehrát se s ním. Každý nástroj je jiný – a nedá se nic dělat, vždy když se člověk dotýká takového klavíru, je to velký svátek. Nakonec, po tom všem shánění, restaurování, organizování, natáčení vždy dojde k nějakému kompromisu.

A jak dlouho trvalo celé to natáčení včetně přípravy?

Několik měsíců. Samotné natáčení pak myslím dva nebo tři víkendy. Ježek je náročný a ještě jsem i mezi natáčením druhé a třetí sekvence měl úraz na ruce, takže jsem se snažil, aby se nic nepoznalo, i když to opravdu „bolelo“.

Někde jste řekl, že je velká škoda, že velice známá Ježkova skladba Bugatti step je potenciálním světovým hitem, ale bohužel ji v cizině skoro neznají. Dá se pro to ještě něco udělat, aby ji svět objevil i po takových letech, kdy vznikla, a kdy je její dobové poselství tak trochu promlčeno? (Pozn. autorky: Bugatti step byla napsána jako óda na rychlost krásných závodních aut Bugatti, v nichž závodila a vítězila naše automobilová závodnice Eliška Junková ve 30. letech)

Ale dá, hrát ji co nejvíc a všude, když člověk jede někam do ciziny. Hráť a hrát, to je naše povinnost obecně pro českou hudbu. Jedině tak, že ji budeme hrát co nejlépe. Protože jsme malý národ, různě odstavovaný, ale máme velkou hudbu. Takže hovořit o té skladbě, hrát ji...

Mluvíli jsme také o tom, že Ježek je velice náročný na interpretaci, i fyzicky. A samozřejmě nejen on, také skladby Lisztovy, Brahmsovy a mnoho a mnoho dalších... A vůbec, každé sólistické hraní obecně je i velká fyzická dřina. Jak se s tím vyrovnáváte a jak vlastně relaxujete?

Tak to se člověk časem naučí. Musí hrát tak, aby si tu sílu správně rozvrhl. V každé skladbě je místo, kde se dá takzvané odpočívat – dokonce i v těch Lisztových skladbách. Když je člověku dvacet, má zálibu tzv. extenzivních sil, později musíte nahradit extenzitu intenzitou...

A pak je pro mne ideálním dobíjením baterek příroda. Já říkám, že příroda je můj pánbíček, velice rád chodím po horách, ne žádné horolezení, ale taková dvaceti-třicetikilometrová túra, to mi vyhovuje. Chodím taky často plavat a začal jsem před pár lety cvičit jógu – to velice pomáhá k odstranění stresu a naučí hospodařit se silami.

Máte opravdu veliký záběr repertoáru, můžete se tedy živit jako umělec na volné noze?

Naprosto ne – koncerty někdy jsou a někdy nejsou, a proto už od roku 1993 působím na katedře klavírní spolupráce na AMU jako klavírista pro katedru dirigování. Je to velmi inspirativní činnost, a přitom ji skoro nikdo nechce dělat. Tato práce vás stále nutí vnímat klavír jako orchestr mnoha barev, získáváte cenné poznatky o rytmu, o architektuře skladby, a pak se vám s dirigenty hraje mnohem líp. Bohužel se tato činnost neuznává pro habilitační řízení, takže pokud bych stále dělal jenom toto, nikdy bych nemohl být docentem nebo profesorem. Tak jsem si k tomu přibral ještě práci na katedře zpěvu, to už se uznává.

A učit nechcete?

Ale já učil - a dokonce velmi rád! Byl jsem na několika ZUŠ, od roku 2000 pravidelně vedu interpretační dílnu při festivalu Dvořákův Turnov a Sychrov, že se první zaměstnání vůbec bylo na konzervatoři v Teplicích. Bohužel jsem doplatil na své mladické nadšení a převelikou ochotu vyhovět všem, takže najednou jsem byl „školním sluhou“ od nevidím do nevidím a po marných pokusech to změnit jsem se musel spasit útekem. Po dvaceti letech, při nástupu na konzervatoř v Kroměříži jsem si to už ohlídal a na toto působení vzpomínám velmi rád. Bohužel jsem měl v té době vleklé zdravotní potíže a také pragocentrismus je veliký, a tak zatímco v Praze je plno sálů, že se nakonec člověk vždy někam dostane, na Moravě je možností o dost méně. Proto jsem nyní tady, ale jinak bych se na Moravu rád ještě někdy vrátil.

A v Praze byste neučil?

V Praze, pokud vím, není v nejbližších letech jediné volné místo.

Co vás čeká v nejbližších měsících?

V květnu a červnu vystoupím mimo jiné na Dvořákově Turnově a Sychrově a v Sukových Sedlčanech. Průběžně mne čekají koncerty s přednáškami v lounské Galerii Benedikta Rejta a na podzim pak koncerty s houslistkou Ivou Butlerovou.

V zahraničí jsem byl například koncem loňského roku ve Švýcarsku (již podesáté), v únoru v Lublani, nedávno ve Finsku, na podzim snad Švédsko, v jednání jsou i další země, ale z pověrčivosti neprozrazuji.

Tomáš Víšek (1957) vystudoval Pražskou konzervatoř u prof. V. Kameníkové a prof. Z. Kožiny. Pokračoval ve studiích na AMU u prof. J. Páleníčka a prof. Z. Jílka. Je několikanásobným laureátem českých interpretačních soutěží, obdržel zvláštní cenu ve Varšavě a druhé ceny v Hradci Králové, Vídni a Raguse. Vystupoval v řadě zemí světa, pozornost na sebe upoutal svým vystoupením v Radio France a s Griegovým koncertem ve vídeňském Musikverein. Opakovaně vystupuje na Pražském jaru, naposledy v roce 2006, kdy na nokturnu hrál díla J. Ježka a manželů Schumannových. Je považován za specialistu na moderní autory. Nahrál řadu CD s díly autorů 20. století i s lyrickými skladbami J. Suka či V. Nováka. Vloni vydal CD se skladbami J. Ježka hranými na Ježkův klavír v Modrém pokoji (čtete v Českém dialogu 11-12/07) Působí na katedře klavírní spolupráce na HAMU v Praze. Již řadu let je v kontaktu s Mezinárodním českým klubem, pro jehož členy uskutečnil několik koncertů s průvodním slovem.

Jak sestavujete koncertní programy pro koncerty v zahraničí?

Někdy pořadatelé vyžadují nebo umožňují sestavit program ad hoc podle chuti nebo podle situace, jinde je spíš osloví konkrétně nabídnutý tematický večer. Vždy se snažím, aby zaznělo něco českého – o to se ostatně snažíme asi všichni – a nejraději kombinuji věci známé s neznámými, tak jako na svých CD. V současné době mám v nabídce témata: *B. Martinů - učitel a žák, Franz Schubert a jeho čeští předchůdci, Hudební Praha 19. století a Výtvarné inspirace v klavírní hudbě*, vše alespoň s 50% účastí českých autorů.

S výborným cellistou Františkem Brikciem hrajeme večer židovských skladeb s názvem Weinberger-tour, s již zmíněnou česko-anglickou houslistkou Ivou Butlerovou chystáme několik pořadů, například *Hudební skupina Mánesa, Na trase Praha - Paříž*, tematické večery chystáme i se zpěvačkou Terezou Kocourkovou, která žila ve Švédsku. V roce 1999, kdy bylo 300. výročí vynalezení kladívkového klavíru, jsem vytvořil pořad *Classic piano joke(r)s*, kde spolu s dalšími čtyřmi klavíristy předvádíme na dvou klavírech různé rarity a vtipky pro 1-10 rukou. Pokud by se toho ujal nějaký manažer či agentura, pak si myslím, že máme co nabídnout.

Podívejme se nyní na toho Bohuslava Martinů, který má v příštím roce významné výročí – 50 let od úmrtí. Martinů hudba je velice výrazná, málokterý skla-

datel si vytvořil tak osobitý a dobře rozpoznatelný styl.

Ten program, o kterém jsem mluvil, jsem vymyslel už před 10 lety, u příležitosti jeho 40. výročí.

Premiéra měl v jedné galerii u Basileje, ne daleko od místa, kde Martinů zemřel - docela náhoda. Těmi učiteli jsou v programu míněni Josef Suk, Albert Roussel, kterého, co zemřel Josef Páleníček, nehraje prakticky nikdo, pak jsou tam dva cykly Martinů - *Tři české tance a Etudy a polky*, a to je doplněno díly Martinů žačky Vítězslavy Kaprálové a Jana Nováka, kterého Martinů učil v USA. Martinů je božský rytmik, velice náročný na souhru pravé a levé ruky, kolikrát je tam v každé ruce úplně jiné frázování. Jeho rytmika v kombinaci s lyrikou je nádherná. Hrál jsem od něj řadu věcí, ale podobně jako u Nováka, je to nádherná muzika, kterou se člověk bojí sekat jako Baťa cvičky, musí se to velmi dobře pointovat, je u těch skladeb třeba hodně času na vyžrání... Miluji jeho Otvírání studánek, které jsem nahrál na své CD s názvem *Srdce na Vysočině...*

Čím rozhovor uzavřít? Nějakým vašim přáním?

Jsem teď ve fázi, kdy bych rád předal svoje zkušenosti, protože už vím jak. Období váhání, které mne zpočátku v mé dráze pedagoga provázelo, jsem již překonal a tak doufám, že se vhodná příležitost, jak pomoci našim mladým talentům, najde."

Martina Fialková